

УГКА - УТР

УТР УТР (архив)
руководство

891.99

У-57

ՍԿԱՆ-ԴԱՐ

-6 NOV 2011

ՄԻՐ ԿԼՈՒԲԻ ԼՕՏՈՒ ԻՍՏՈՐԻԵՆ

— ԼՕՏՈՒ ԱԶ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՈՒ
ԱՂԶԿԵՐԱՆՑ ԱՐԱՐՄՈՒՆՔԸ —

ԵՒ ՆՐԱՆԳ ՏՆԱԲԱՆՊՈՒՐԻՆԵՐ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.

891.99

Ս-57

ԹԻՖԼԻՍ

Արագածիկ «Լուսին» հրատարակչություն № 17

1912

163-6 NOV 2011

„Հիշի“ ինքնագր. - 7.

891.99

U-57

այ

ՍԿԱՆ-ԴԱՐՔԱՎԱՅԻՆ

ՄԻՐ ԿԼՈՒԲԻ „ԼՕՏՕԻ“ ԻՍՏՕՐԻԷՆ

ԼՕՏՕԻԱԶ ՄԱՐԴԿԱՆՑ ՈՒ ԱՂԶԿԵՐԱՆՑ ԹՐԱԲՄՈՒՆԲԸ

եի

ՆՐԱՆՑ ՏՆԱՔԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

1001
3757

ԵՐԿՐՈՐԴ ՀՐԱՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Խիբի կոլով չկենսիրը,
Միթամ լաւ քան մարտնեկին.
Կրօնական գործի խաթրու

Արագածիկ «Հայկերան» երկրամասնակալ № 17
1912

ՄԻՐ ԿԼՈՒԲԻ «ԼՕՏՕԻ» ԻՍՏՈՐԻԷՆ

ԵՒ ՆՐԱ ՀԻՄՆԱԴՐՈԹՅՆԸ.

Հոտորագ-մարդկանց ու աղջկերանց արարմունքը եւ
նրանց տնաքանդութիւնը:

I

Մէ օր մէ չլէն «չլա» մտաւ,
էփրեմփերդին հիդ բացարաւ՝
Մերաշ մէջը ցիփիր գտան,
Ննգրտերանց իմացարաւ՝

Միր Կլուբը դախող չունի,
'Իս գուգիմ մէ բան մոգոնիմ,
էս միր աղջկերանց համա
«Լօտօ» սարքիմ մէ քիչ օգնիմ.

Համ գելուրը շատ տուն գուբա,
Համ շաղաւաթ կուլի կանին.
'Իս շատ ժուգէ փիքրիմ անում,
Աստուծ վկայ էստուր մասին:

Լօտօբազներուն հարցրի՝
Դիփ միանա խեղրաթ տեսան,
Դիփունանցը ուրախացրի,
Գլխապատառ դիփ էլ գուքան։...

Զլեննիրը ուրախացան՝
Սագլաստ էլան դիփ միանայ,
էս իմ միտքս խիստ հաւնեցան,
Ճաշ սարքեցին լոթի՛ անայ։

Իստակ էսէնց միւր կլուր
«Լօտօ» խաղալ մողա ննգաւ,
էլ չին գնում դիդուրումը։*)
Ինչ վուր էստի օբա ննգաւ։

II

էս էր պակաս միւր քաղաքին՝
«Լօտօ» խաղալ մողա բերին,
Զին զնջանում՝ հարուստ թէ խի՛ղճ
Կլուրնին վազում քիսեն ձեռին։

Տուն ու տիղը վերին ածում՝
Մարթ, էրէխէք չին հարցնում,
Ըսկի այնումը չին գցում
էլած չէլածնին կորցնում։...

*) Էս միւր Թիֆլիզու քաղաքի աղջիկները, սովորութիւն ունէին ամէն երկուշաբթեքը Դիդուրի եկեղեցում համըուրելու գնալ։

Ասումին մէ վիկալնիլը՝
Իսնն—հարո՛ւր մինալթուն է...
Զարիտով է նումբի հանիլը,
Նա կուտանէ ո՞վ զարթուն է։

Կազնաչաին էլ նշնած է՝
Սուսան Ստեփան Սալանի՛չը,
Բալատիրովկով ջոկած է,
Նա է խաղի կարքադրիչը։—

Գնանք տէհնինք վունցին խաղում,
Լաւ մտիկ տանք էս թամաշի՛ն,
Վունցին տխրում, կամ ծիծաղում,
Կամ թէ ո՞վ է լօտօբաշի՛ն։

Սառլի բոլորք նստոտիլին՝
Րանգէ լանգ լօտօբազնի՛րը,
Սմեն թաղեմէն էկիլին,
Լաւ գոված զոմարբազնի՛րը։

Թէ վուր չունին փուղին ճարում...
Կլուրնին գնում փուղ դադելու
էրծաթ, պղինձ գրաւին զնում,
Կէս գիշերին թըրե գալու։...

III

Ամէն թաղից մողին էլի,
Վուրը թողնիմ վուրն ասիմ,
Ի՞նչ թաղկացնիմ անումնիրը,
Թէ վուր գուզիք մէկ մէկ կօսիմ:

Մէկն էր՝ Մազմանինց-Փեփեւն,
Չուլքի-բաշմակէնց Մաիէն,
Գոճիս-Փեխօինց-Կեկէլն,
Տակէտակ-Քերա-Սալոմէն:

Էլի Բողվիանինց-Շաշոն,
Ու Ալանգաղինց-Թալալը.
Միւր Խուրո-Սարքսենց-Մաշոն,
Ու Կարսուկանինց-Մալալը:

Չարխի մօտիկ նստոտիլին՝
Սուտ «Ջիբլիբօի» դոխտոնը,
Գոված Թլախոինց-Գալուստը
Փոխադեզմաղինց-Սխտոնը:

Ջգրու կարտիր էր վիկալնում՝
Ղոմարբազ «Քալ-բիճն-Կէկոն»
Նոմրներում չէր սխալվում,
Միւր «Եաղլու ուտողինց-Փեփոն»:

«Ջիբլի-շամդան»-Լիզին տեսէք՝
«Տլիցետ-տլի» նումերն է ուզում,
Օչովուն անգաճ չէ դնում,
Նա իր «Տլիցետ-տլին» է ասում:

Հինգ-վեց կարտիր ծպալիլ էր՝
Տակն էր դրի վրեն նստիլ էր,
Չարմանք բան է էնքան խալխոմ,
Գետնի պալոն վոնց գողցիլ էր:...

Քաշալ-Էփրեմը, Կոմպրոմը՝
Գուզուլթիւնը վուր բռնեցին,
«Շամդան-Լիզին» պանչոնը տալով,
Մէբաշ բաղից դուրս արեցին:

Բոշա-Մոսեսինց-Հարս-«Այոն»
Հեռացիլ էր ջուզ նստիլ էր,
Ակուէք-շինոդ-բժշկի հիզ
Թաքոն թաքուն քչփշում էր:

Եղալու Սարքիսն ու «Ժակոն»
Մահլում արի խիստ ջգրածին
Երանց մօտ էկաւ չոլախ-Նակոն,
Հարցրուց՝ թէ ի՞նչու տխրածին:

— Ինչիս ասում տօ գժվիլիս,
Մտիկ արէք էս անգալին,

Մէմէ թուման տանուլ տւինք,
Զիս հարցնում, էս միւր հալին...

—Նակոն ասաւ՝ իս ձիւ միւր,
Մէ բան կօսիմ, ինձ բախշեցէք,
Տանուլ տւած է... հով կու խաղան,
էս մասալէն լաւ իմացէք:—

Պատկովինց-էլիսաբեթին՝
Խաղը դայդումը չէր գալի,
Զգրու քաշում էր բուրնութին,
Զունքի փուղ էր տանուլ տալի:

Քինթ-ծակ-Մաթոն օրշտում էր,
Սուրդո ունէր փոշտում էր,
Զալդ-Ղալդ կարտիր էր փոխփխում,
Աչկածակ էր անկշտում էր:

Քեչա-Շաշինկէն փուր տեհաւ՝
Իրա բանը չէ յաջողվում,
Զարա կտրած ննգիր դառաւ,
Հիմի ուրիշ տիղն է փոխվում:

Հացի-գելինց Մարթէն տխրած՝
Քնթի տակն փնթփնթում էր,
Վարթիկինց Կատոն ջգրած՝
Կլուբ շինողին խիստ օխնում էր:

Փափակուշինց չոլախ-Լիզէն՝
րիք անգամ փուղիր տարան,
Ռւրախ-ուրախ ածաւ քիւէն,
Խալխի քեփն խարաբ արաւ:

Կէս գիշերն է...—մէ քիչ կացէք՝
Յանկարծ դուրս եկաւ «տրոիկէն»
Դավիդնա... կանչից՝ դէհ իմացէք
Օշտադուրի սիւ-Կատինկէն:

Շատը ութ կարտ էր վիկայնում,
էգերա փուր փուղիր տանէ,
էստով էլ փուշինչ չէր դառնում,
Տեսնում էր փուր դարդակ բան է:

Շատն էլ իրա տիղն էր փոխում,
Ուրիշի հիդ ննգիր դառնում:
Բողմից ճիճինի էր գալի,
Ու շուտ շուտ կարտիր էր առնում:

Վերջին խաղախն վերջացաւ՝
Մինձ զալմաղլով ու մարաքով,
Շատն իր գալը փոշրմեցաւ,
Բողազն էր պատռում իր անիծքով:

Մինչ կէս գիշիր տուտուց, սարսաղ՝
Փուղիր է փուր տանուլ տւեցին,

Ճիճապատան ու բեղամանդ
Մոգոնողին անիծեցին:

IV

Օվոր տարաւ ուրախացած՝
Իր տուն գնաց ծիծաղելով,
Տանիլ տւողն սիրար կոտորած,
Իր տուն սիւցաւ անիծք տալով:

Մագրամ ամէն բանը սուտ է,
Մարթ պիտի իղբալ ունենայ,
Ինչ վուր անէ անօգուտ է...
Ի՞նչ շահ, թէ վուր բաղդ չունենայ:...

Մէկն գնալիս էս էր ասում,—
—էս ի՞նչ բան էր գլխիս էկաւ,
Քորոցները դրի կասում,
Մագրամ գլխիս լաւ բան չէկաւ:

Հինգ-վից տիղ տերնո ունէի
Իմ նումերը չէր դուրս գալի.
Սիւ սրտովը լաւ չէր խառնում,
Չարիքը լաւ չէր պտուտ տալի:...

Ագոի աղջիկը ծուցս դրի՝
Էգեր լաւ էր էկի բանըս.

Էնդով էլի վուչինչ չելաւ,
Գնալիս մէ քինթ էկաւ տանըս:

Չուրս անգամ թուղթ բաց արի,
Դիփ լաւ-լաւ թխտիր էր գալի,
Չուրս «Կիկօն»-Ագոի «տասնանուցը»,
Ինձ մինձ ումիկներ էր տալի:...

Քորոցներն էր «Սոն»ի դարդը՝
Չէր ուզում իմանայ մարթը,
«Պետիա» ունէր, սրտի վաճթը,
Նա կու թափէր ճակտի գարթը՝

Սոնէն Պետրին իմաց արաւ՝
Մարթու թաքուն էրի տանը,
Հարկներուն չիմացարաւ,
Սոնէն իրա ծածկած բանը:...

Պետիէն էր իդիալը,
Առանց նրան չէր դիմանում.
Ճամփին իմացայ ափալը.
Մարթը վուչինչ չէր իմանում:...

Էսպէս բանիր է պատահում՝
Փուղի խաթրու միր քաղքումը.
Էլ ի՞նչ նամուս, Սիրաթ կուլի
Էս բանն ըլի օջախումը:...—

V

Կլուբի «Լօտօն» բրիշակ ըլի՝
Շատ տուն ու տիղ խանրաբ արաւ,
Խիղճ-մարդկերանց տունը քանդից
Շատին էլ վարժարանի արաւ:

Օջախում էրծանթ չը մնաց՝
Դիւի միանայ գրաւ դրին
Էն էլ ձեռներեմէն գնաց...
Տորգով ծախվից հիդ չը բերին:...

Աղջկիրքը գարդվնա էլան՝
Մինչև լուսը թրեկն գնլի...
Մունդրէկ լօտօի սաբարով,
Էլ սիրաթով... չին մանգալի:

Խեղքի կոլով չէննիրը
Միթոմ լաւ բան մոգոնեցին,
Կլուբի-կասի սարփի համա՝
Անիծված «Լօտօն» սարքեցին:

Էլի կօսիմ լաւ բան չարաւ՝
«Լօտօն»-Լօտօբազուլթիւնը,
Օջախնիրըս խարաբ արաւ,
Անտէր զոմարբազուլթիւնը:

Էս բանն արաւ «Կլուբի-լօտօն»,
Շատ մարթկերանց խայտառակից,
Դովբանումն է չոլախ-կատոն.
Շատ փուղ տարաւ, շատ աշխատից:

Մինչ կէս գիշեր տուտուց-սարսաղ՝
Փուղիւր է, վուր գէն ածեցին.
Ճիճապատառ ու բեղամաղ,
Մոգոնողին անիծեցին:—

Սաաթի մէկն անցեր կացի,
Իփոր ես իմ տունը հասա,
Ի՞նչ պալաս էր թամամեցրի
Դիւի ի՞նչ տեսայ, ու վրա հասա:

Դս էլ հանդարտ թուղթ ու մատիտ՝
Ծուցաջիւբումս դրեցի,
Իրանց բոլոր արարմունքը
Դիւի տուկրան-տուկրան գրեցի:

1910 թմին

Վ Ե Ր Զ

Եղբայր եթէ դատարկ է՝
Աբասերուց գրպանդ,
Ոչոք քեզ բարե չի տայ,
Ու խիստ բուրթ է քու բանդ:

Հիմա չար ժամանակ է՝
Թէ անփողես չես յիշվում,
Որքան ուսում ունենաս,
Թէ չունես, մարդ չես կոչվում:

Ինչ վախտ չը կայ ջիբումս՝
Էն անիծուած «աբասին»,
Ուշադրութիւն չեն դարձնում,
Բոլորովին իմ մասին:...

Արի եղբայր ինձ լսէ՝
Ու հաւատայ իմ խօսկին՝
Մարթու տեղ չեն դնի, թէ,
Զունիս «աբասի»-ոսկին:...

ՋԱՆԱՋԱՆ ԵՐԳԵՐ

Բ Ա Ն Ա Ս Տ Ե Ղ Ժ Ո Ւ Թ Ի Ն Ն

Գ. ՍԱՆԴԱՐՆՈՎԻ

Երբ որ ունեմ «աբասին»՝
Բոլորն էլ ճանաչում են,
Որտեղից ես անցնում եմ,
Միշտ թաւազով կանչում են:

Դիփ ասում են՝-համեցէք
«Դուք մեր գլխին տեղ ունէք»,
«Խնդրեմ պարոն նստեցէք»,
«Գիտենք ազնիւ ցեղ ունէք:...

Երբ շորերս թաղա է՝
Դիփունք ինձ մոտին գալի,
Իսկ թէ հին է ու մաշուած,
Ոչով բարե չի տալի:...

Նորին Վեհափառութեան հանգուցեալ Խորիմեան
«Հայրիկի» Կաթողիկոսական ընտրութեան ժամա-
նակ,

Գրեց այս երգը Սկանդար-Նովին:

(Անկանոն Պատգամաւորների ընտրութիւնը, որ
եղաւ 1892 ամին, Մարտի 8-ին «Նահանջ տարին».)

Վատ բան արաւ նահանջ տարին՝
«Արձագանքին», «Նոր-Դարին»,
Խելքն ու միտքը խալառ խառնեց՝
Արգարին ու Սպանդարին:

Նահանջ տարին ինչեր չարաւ՝
Շատերին ախմախացրեց,
Պողաւորին կապալ տուաւ,
Պոչաւորին խենթացրեց:

Մարտի ութին հաւաքվեցան՝
Դիմեցին Նախագահին,
Բայց նա յանգնւոյ գոռոզութեամբ,
Գուզէր իւր կողմը նային:

Երբ որ տեսան «Մշակականք»
Անմիջապէս հեռացան,
Միւս կուսակցից ընտրվեցին,
Իրանց օգտին... շլացան:

Խառն ու խարդախ ընտրութիւնը
Նախագահը հաստատեց...
Եւ շահամոլ տգէտներին
Մի ոմն շնորհաւորեց...

Խիստ անկանոն պատգամաւոր՝
Ընտրեց ինքն Արգարին,
Իսկ կանդիտատ—սեւ-պոչաւոր,
Սուտ ազգասէր Սպանդարին:

Ինչև իցէ ընտրվեցան,
«Արձագանք». «Նոր-Դարականք»
Հրճվում էին... երգում էին՝
Խառն գայլի շարական:

Արգարը, որ միշտ ծաղրում էր՝
Վաճառականաց դասը,
Յանկարծ նորա մօտ երևեցան,
Միայն մի տխմար մասը:

Նախապէս խարդախութիւնը,
Նոցա չը յաջողուեցաւ...
Բամբակի տեղ, բոլրթ դուրս եկաւ,
Անկանոն համարուեցաւ:...

Մարտի ութի ընտրութիւնը՝
Նախագահն էր վաճառեւ...

Էջմիածնիցը հեռագրեցին,
Ոչ չորս ձայնով է բեկանուէր...

Նոր ընտրութիւն յայտարարուեց՝
Աղվանեանի տեսչութեամբ—
Եւ մի ձայնով ընտրուեցաւ,
Արծրունին ճշմարտութեամբ...

Վերջ ի վերջոյ լոյսն յաղթեց՝
Ճշմարտութեամբ խաւարին...
Եսականներին վռնդեց,
Ընտրեց ճշմարիտ մարդին:

Անանուն թերթի խմբագրին՝
Մարդու տեղ չը համարեցին,
Նորա համար տուի չը դրին»
Անարժան է ասացին:...

Շատ բրթեցին, շատ խրթեցին,
Ոչինչ օգուտ չը ստացան...
Եւ դաւաճան «Վասակի»-պէս,
Ամէն կողմից սկսեցան:...

Արծրունին ընտրուեցաւ՝
Արժանի պատգամաւոր...

Նորա խօսքը արդարացաւ,
Ճշմարիտ և փառաւոր:...

Նահանջ տարին այս բանն արաւ՝
Կեղծ-աւանդապահներին,
Թշուառութեան մէջը թողեց,
Կարօտ իւրեանց շահերին:

Նախագահը ճարահատեալ,
Այլ միջոցներ է սկսել...
Տաճկահայ պատգամաւորներին,
Իւր որոգայթով որսել:

Ո՞վ Նախագահ բաւական է
Ազգին մի դաւաճանիր,
Արբանեակացդ խորհրդով
Նախանձ սերմեր մի ցանիր...

1892 ամին, Մարտի 10-ին

ԱՅԺՄ ԳՐՈՒՄ ԵՄ ՀԱՅՈՑ ԵՐԳԵՐ

Այժմ գրում եմ հայոց երգեր՝
Պատճառ հայ եմ ծնունդ,
Եւ յիշում եմ հայրենեաց սէր,
Նորա հողովն են մնունք...

Մինչև հիմա վրաց ազգին՝
Անդադար ծառայեցի...
Նոցա չոր ու ցամաք այգին...
Մեծ ջանքով մշակեցի:

Բայց իմ ջանքը իզուր անցաւ,
Ոչինչ արդիւնք չը տուեց,
Ինձ պատճառեց՝ տրտմութիւն, ցաւ,
Սրտիս տխրութիւն, տիրեց:—

Իմ այգին անտէր թողեցի...
Դարձայ այլոց այգեպան...
Սակայն առաջ չը մտածեցի,
Որ այլք չեն տալ ոչինչ բան...

Հային պէտք է՝ հայ-ազգ սիրէ,
Ոչ թէ սնապաշտ օտարին...
Լոյսը միշտ պէտք է համակրէ
Եւ հալածէ խաւարին:

1879 թվ.

Ո՞Վ Է ՄԱՐԴԸ

Մարդը նա է՝ չը գիտէ սէր—
Կեանքը ուրախ անցկացնում...
Քէֆէ անում... օր ու գիշեր,
Բայց խեղճ-մարդու չէ հարցնում:

Մարդը նա է՝ յաճախում է՝
Թատրոն, կլուբ, մասկարադ,
Լկտի կանանց հետ ծախսում է,
Շուայլ փողեր միշտ առատ...

Մարդը նա է՝ որ չէ՞ գիտում,
Բարեգործի նպատակ...
Դու, սարգինկա, խաւար ուտում,
Գինի կոնծում համարձակ...

Մարդը նա է՝ գիրք չէ կարդում,
Եւ չէ՝ սիրում լրագիր,
«Աղբիւր-Տարազ» նա չէ՝ յարգում,
Խեղքի բան չի... զրադ ղիւր:

Մարդը նա է՝ Օրթաճալում՝
«Յոցխալ-փիշխուլ» է սիրում,
Ձուրնաչերուն կողքին շարում,
«Կինտոներուն» հրաւիրում...

Մարդը նա է՝ որ սնանկանում է
Փողեր տակով է անում.
Թէ փող ուզես, բարկանում է,
Գիշերը քուն չի տանում:

Մարդը նա է՝ իւր խեղճ ազգին՝
Ձէ օգնում, չի պաշտպանում,
Հայակերին յոյժ սրտազին,
Յարգանքով է պահպանում...

Մարդը նա է՝ փողի պահանջ
է շինել լոկ իւր անձը,
Այնպէս մարդն է՝ «երկար-ականջ»
Որ կտրել է իւր սանձը...

Ես թքել եմ այնպէս մարդին՝
Եսական է, անպիտան,
Ձեմ զարմանայ նորա փառքին,
«Բազազ է» թէ Միկիտան...

1883. 15 յունիսի.

ՉԱՐ - ԼԵՂՈՒ

Ի՞նչ ես ուզում ինձանից՝
Վատ անիրաւ չար լեզու,
Ինչո՞ւ գործից զրկում ես,
Թողնում ես անճար-լեզու:

Ասա ի՞նչ էր պատճառը՝
Չորացրիր կեանքիս ծառը,
Բո՞ւ ասած ամէն բառը
Ինձ էրէց, թշա՛ւ լեզու:

Օձի նման թոյն ունես,
Իսկի խղճմտանք չունես,
Սատանի պէս անքո՛ւն ես,
Ձեա տալի դադար-լեզու:

Անմեղ բաղդիցս զրկեցիր՝
Քարքարոտ տեղ տնկեցիր,
Ամէն կողմից զբնեցիր.
Կլխիս տւիր քար լեզու:

Որդուն հորից հանում ես
Մէկ մէկուց բաժանում ես
Շատին քաղցած սպանում ես,
Տալիս ես ազար լեզու...

Յուդան չար լեզուով չարեց՝
Որ Յիսուսին վաճառեց,
Զղջա՛ւ ու ծառից կախուեց.
Ընկա՛ւ...միշտ խաւար լեզու...

Անպիտան է քո վարքը՝
Օձի թոյն է արարքը,
Ընկնես սատանի շարքը.
Ման գաս սարէ սար լեզու:

Քեզանից խաբուեց Ագամը,
Ճաշակեց պտղոյ համը,
Զը կատարեց պատգամը,
Անիծուեց, յիմար լեզու:

Մէկ լաւ նայիր, այս դարին՝
Մի յետեիր դու շարին,
Խղճալի մեր Սկանդարին
Թողեցիր անճար լեզու:

1884 թվ.

ԿԵԱՆՔԻ ՕՐԵՐ

Կեանքիս օրեր պակասում է՝
Ձեմ ունեցել ուրախ կեանք,
Ժամանակին ինձ ասում է,
Պիտի տանես միշտ զրկանք:

Ի՞նչ է իմ կեանք,—որպէս երազ,
Մի օր, լաւ օր չեմ տեսել,
Հող եմ հերկել միշտ վազէ վազ.
Մնում է ինձ կալ կալսել:—

Բայց հացին չը արժանացայ,
Այս տանջանքիս... փոխարէն
Փո՛ւշ աշխարհում չուրախացայ,
Այս էր օրւայ իմ պարէն:

Կեանքիս թելեր կտրատվում է՝
Ինձ տանում է կայարան.
Եւ օրհա՛սը մօտենում է,
Տանել վերջին բնակարա՛ն...

1887 թվ.

Ա. Ռ. Ա. Գ. Ա. Ս Տ

Առագաստս պատառեցաւ՝
էլ չեմ կարող ափ իջնել,
Յանկարծ նաւս ջախջախեցաւ,
Ինձ ալիքին եմ յանձնել...

Գուցէ բաղդս ինձ յաջողի՝
Ալիքները դուրս նետեն.
Ես ափ կանգնեմ,— փառք ստեղծողին
Ինձ փոթորկից ազատէ՞:—

Ա՛խ թէ տանեն հեռու աշխարհ՝
Եւ ես մնամ մոլորուած.
Ո՞վ կը ցոյց տայ ինձ հայրենիք,
Պիտի մնամ անջատուած...

1887 ամի.

ԽԵԼՕՔ ՄԱՐԴՈՒՆ ԲԱՐՆԻ ԿՈՒՏԱՄ

Խելօք-մարդին բարե կուտամ
Յիմարի հետ գործ չունեմ,
Հասկացողի հոգուն մեռնեմ,
Տիմարի հետ գործ չունեմ . . .
Խիղճ ունեցող մարդ եմ փնտռում
Տաւարի հետ գործ չունեմ,
Ամենայն ժամ լոյսն եմ պատում,
Խաւարի... հետ գործ չունեմ: —
Յիմարի կողքից չեմ ման գայ,
Նորանից խելք չեմ ստանայ,
Նորա անմիտ խենթ խօսքեր
Լաւ է, որ մարդ չիմանայ . . .
Յիմար մարդուց հեռու մանգամ,
Որ սիրտս չը նեղանայ.
Որքան գուցէ թող նա հաշի,
Մարտողի հետ գործ չունեմ:
Դիողինէս փրկստփան՝
Լապտերով մարդ էր փնտռում,
Կակաչ-ծաղկին հոտ չէր քաշում,
Հոտավետ վարդ էր փնտռում . . .
Յիմարի զգեստին չէր նայում.
Խելօքի զարդն էր փնտռում . . .
Նորա ստուերին հետևում եմ
Խելարի հետ գործ չունեմ:

Եղբայր Յովսէփ խորհուրդ չեմ տայ՝
Որ յիմար մարդին լսես.
Այնպէս մարդից հեռու կացիր
Չարժէ նորա հետ խօսես...
Ծաղր կանէ նա քո վերայ,
Որքան խելօք բան ասես. —
Ես միշտ բարի ծառն եմ սիրում,
«Չար ծառի» հետ գործ չունեմ...
1879 թ. 5 Մայիսի:

ԼԱՒՈՒԹԻՒՆ ՊԱՐՃԵՑԻՐ

Լաւութիւն պարծեցիր, եղբայր լաւ բան է՝
Վատութիւնից ոչինչ շահ չես ունենայ,
Մարդու կեանքը անմեղ երազի նման է,
Չար մտքերով ոսկէ գահ չես ունենայ...
Աշխարհն հինգ օր է, հինգ էլ միշտ սև է,
Այս ունայն աշխարհից ի՞նչ պիտի տանես.
Խեղճ-մարդու զբնիլը, անգութ անձն է
Ոչինչ չես վաստակիլ, այդպէս բան չանես:
Քո հրաժեշտի օրն, հինգ գաղ կտանն է՝
Չորս տախտակիցն է շինած, է քո դագաղն,
Բարի անուն վաստակիր, ամենից լաւն է,
Այստեղ կմնայ քո բաղչա՝ բաղր...

Առաձներ շատ կայ, — ասել եմ ուզում՝
«Լաւ է անուն բարի» քան զգանձ բազում, —

Բայց ագահ մարդը, — փողն է երազում, —
Ի՞նչ գուզէ խրատես, իր էջն է քշում...
1903 թ.

ԽԱՐԱԳԻ ԿՈՂՏԱԿԻ-ՏՂԻ ԽԱՂԸ

Մոխամբազ

Ինձ բեղամաղ արաւ մէ փնթի խարազ¹),
Կռապաշտ, անհոգի... մինձ քնթի խարազ²):

Սաղ խարաղխանումը դիւի էլ ատումին,
Նաքազութիւնից դիւի գանգատումին.
Բեղասլութիւնից սուփրից գատումին. —
Մինձ քնթին սագում է բուբնութի խարազ:

Ինչ կոնիս էդքան փոշի վուր դուն կիտումիս,
Ամառ-ձմեռ դանձիլի պէս հուտումիս.
Ոչնեքու մէջն շապկով փթումիս . . .
Փռշտալիս ասումին զղլթի խարազ:

Հարկներու համար դուն ի՞ծի ցաւիս,
Դուքնումը վերննգած, մէ կտարած գաւիս,
Բազկլթան խփշտէ, թէ վուր ծառաւիս,
Դէ չողամիշ արա, դէ խրթի խարազ.

1—2) Վերևի երկու տողը, պէտք է կրկնէք ամէն
տան վերջում:

Սկանդար-Նովոն ի՞նչի բեղամաղ արիւր,
Ձուր չը տւիր էտով սրտին դաղ արիւր,
Համբըրի մէջն գլուխդ բայրաղ արիւր,
Շատ անտաշ, կոպիտիս . . հաբուրդի խարաղ:
1874 ամի.

ԽԱՐԱԶԻ (կոշկակարի) ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ի՞նչիս մտածում ուստա Փարսիդ՝
Ի՞նչուիս դարդուտ նստած,
Սոռոտուրդ վո՛ւնց է գնում,
Խօ մուշտրուց չի՞ս նիղացած:

Աղպէր սիրտդ ուրախ պահէ,
Ի՞նչ ունիս դարդ անելու,
Դարդի գեղն է երկու շահի,
Ղրգիմ արաղ բերելու:—

— Երանի բիզ ուստա Գասպար
Բիւր բաշ, բիւր տաշ տղայիս,
Օղլուշաղդ չէ նեղացնում
Դո՛ւ քոյ գլխի աղայիս:

Ի՞նչիս ասում, մէ իմացի—
Իսկի չունիմ առուտուր.
Շահի չունիմ զրգիմ հացի.
Էնդուր համախմ տխուր:

Իրիք օր է ո՞վ է ծախի՝
Լափչիք-քոշիք-ծուղէքը,
Փուղ էլ չունիմ, վուր տամ ցախի,
Ձը մըսին էրէխերքը:—

Էսէնց ձմեռ կորչի գնա՝
Ախար ի՞նչ է միւր հալը,
Էսքան դարդին մարդ վո՛ւնց գիմնայ
Ու քաշէ դալմաղալը:

Ի՞նչ վուր սապոգն լուս ննգաւ՝
Միւր բանը խարաբ էլաւ,
Լափչիքը ոչով չէ հաքնում
Էլ վունց ջահիլ, վունց պառաւ:

Բշիւքն էլ չին լայիղ անում,
Քոռուլթենին մտիկ տո՛ւ.
Նրանք էլ պոլսապոչկի են հագնում
Արի նրանց շուղար տո՛ւ:

Կնեազ-քեդխուղա, աղէքը՝
Դիփ լափչիք կու հագնէին
Սիրուն նալնած քոշիւր-ծուղէքը
Հարսներուն կու տանէին...

Էս պոլսապոչկա, սապոգը՝
Իստակ միւր տունը քանդից,

Դարդեմէն միւր «Դե-Ակորը»,
Հանկարծ հոգին աւանդից:

Գնա՛ց էն միւր ժամանակն՝
Գնա՛ց էլ հիդ չի դառնայ
էս միւր գողալ դազգի վրայ՝
Յամաք հաց չինք ունենայ:

Առուտները դրած կուլէր
Դազգին սխառուրով խաշը,
Թաց խեղադէն կու կլկլէր,
Ինչկու գուքէր միւր ճաշը:

Ուրա՛խ—ուրա՛խ, քէֆ էինք անում՝
Դարդ չունէինք փուղինը,
Շաբթում մէկ օր չէինք բանում,
Պարտք չունէինք դարդինը...

— Ինչիս ասում,—ուստա Գասպար,—
Դարդից բողմախմ գալի.
Վաղ ունէի՝ հարուր կախպար,
Ծախսին ջուղար էի տալի:

Ինչ տեսիլինք, էլ չինք տեսնի՝
էն քեֆիրն ու մարաքէն.
Դազգի վրայ «քիղնով խաշը»,
Թաց խեղադէն ու չարեքէն:—

1875 ամի:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0368619

Այս գրքոյկը ծախւում է բոլոր գրա-
վաճառանոցներում:

55478